

РЕЦЕНЗИЯ

на представените трудове за участие в
конкурс за академичната длъжност ДОЦЕНТ,
обявен от СУ „Св. Кл. Охридски“ в ДВ, бр.
21/15.03.2022 г.

Рецензент: доц. д-р Дария Карапеткова,
ФКНФ, СУ

Кандидат: **Ивета Георгиева Ташева**, дм

Кратки данни за кандидата:

Д-р Ивета Ташева е сред малцината специалисти у нас, които развиват полето на медицинската хуманитаристика. Може дори да се твърди, че тя първа предлага теоретичен текст в тази сфера, която в чужбина вече често е неизменна част от образованието и на хуманитаристи, и на медици. Въз основа на опита ми не само в сферата на художествения, но и на специализирания превод, мога да кажа, че у нас две от зоните, в които съществува най-голям недостиг на добри профилирани преводачи, са медицината и правото. Отчасти причината е, че са малко преводачите, които могат да се похвалят с добавената стойност от специализирано образование и в тези области. Затова е радостно, когато практик от калибъра на д-р Ташева се насочи към полето на теорията, за да предложи експертността си в услуга на разрешаването на много и конкретни преводачески казуси – нещо, което е направено в хабилитационния ѝ труд.

Д-р Ивета Ташева е сред водещите български кардиолози и тя участва в конкурса с редица медицински статии, публикувани в най-реномираните

издания с изключително висока цитируемост. С оглед на конкурса обаче те са подбрани така, че да показват добри практики за превод на медицинска терминология. Наред с това тя е автор и на текстове, които се вглеждат в проблематика, обвързваща медицината с философията, литературознанието, преводазнанието, за да очертаят границите на споменатата вече медицинска хуманитаристика. Последните също са публикувани в реферирани издания.

Лично аз познавам д-р Ташева от работата ѝ в МП „Преводач-редактор“, където тя води курс по превод на медицинска терминология, който – разчитаме на това – ще подобри подготовката на бъдещите преводачи на медицински текстове. Отзвукът сред студентите от този курс е отличен.

В настоящия конкурс д-р Ташева е единствен кандидат. Тя отговаря на всички минимални изисквания за длъжността, като далеч ги надхвърля.

Характеристика на трудовете

В настоящата рецензия ще се съсредоточа преди всичко върху хабилитационния труд на Ивета Ташева, защото наличието му е и основно изискване за заеманата длъжност. Той носи заглавието „Медицинска хуманитаристика. Теми, термини, превод“ и е публикуван като книга от издателство „Сиела“. Трудът има теоретична и приложна част. В първата се очертават проблемите, с които се занимава медицинската хуманитаристика, и се коментират много и важни казуси от превода на медицинска терминология, а във втората се демонстрира как на практика следва да се превеждат медицински текстове, в случая специално от сферата на кардиологията. Тази втора част може да служи като практически наръчник, тъй като паралелното публикуване на статиите на български и на английски позволява да се направи справка за понятията и да бъде онагледен подходът

към текста от страна на специалиста медик.

Ще започна с най-общото си наблюдение, че трудът на Ивета Ташева е изключително навременен по няколко причини. Той би могъл да отвори дискусия за ролята и отговорността на преводачите на медицинска терминология, а подобна дискусия, както отбелязва и д-р Ташева, се води по света, но не и в България. На второ място, той полага основите на медицинската хуманитаристика и у нас. На трето, демонстрира впечатляваща интердисциплинарност, която показва, че между различните научни и хуманитарни дисциплини има повече допирни точки, отколкото сме свикнали да мислим, и че бъдещето на науката и в частност на всеки неин отделен клон е в диалога и отвореността. Често използваме етикета интердисциплинарен, но за този труд той наистина е определящ и сочи какъв е пътят, към който следва да се стреми знанието.

Друго достойнство на работата е балансът между теоретизъм, историзъм и приложност. Трудът умело дефинира зоните на медицинската хуманитаристика, очертава трансфера на знания като един от пътищата, по които трябва да върви съвременната медицина, разглежда връзките пациент-лекар и търси мястото на преводачите в тази верига. От сферата на теорията са и концентрирането върху връзките на медицината с литературата, както и изключително важният преглед на трансхуманизма, направен по линия на търсенето на посоките, пред които е изправена медицината. Този преглед, белязан от темата за бъдещето, е важен не само заради очертаните проблеми, но и защото всички те са разгледани от гледната точка на активно практикуващ лекар. Това обстоятелство им придава много по-голяма убедителност и тежест.

Историзмът е застъпен чрез прегледа на генезиса на медицинските понятия, ролята на гръцкия и латинския в този процес, трансформациите, които се осъществяват във времето, ролята на английския като лингва франка за съвременната медицина. Обърнато е специално внимание на суфиксите и корените, правописа, както и на понятия като „криза“ и развоя им от Античността през различни времеви и философски контексти до значенията им в медицината днес.

Приложността на работата откриваме не само в споменатата вече практическа част, но и в отличното очертаване на подводните камъни и предизвикателствата, пред които се изправя преводачът на медицински текстове. Достоянство на изследването е съсредоточаването върху ролята на контекста за употребата на едно или друго понятие, темата за регистрите и жанровостта на медицинските текстове, специфичния медицински жаргон и идеята за неговата универсалност, метафорите с медицински произход, фалшивите приятели, превода на съкращения, сравнения, епоними. Тук работата изобилства от много примери на различни езици, от примери за преводимост или непреводимост, но всичко това със съзнанието, че текстът е насочен към българска аудитория – едно от големите достойнства на труда.

Изобщо, цялото изследване умело балансира между разглеждането на превода като превод на знания, като част от межкултурната комуникация, от една страна, и междуезков превод, от друга, спирайки се на набор от казуси, свързани с терминологични несъответствия, наличие на различни класификации на понятията в различните култури, на стремежа към еднозначност при медицинския превод, изковаването на нови термини, включително по време на пандемията. Направени са и ценни наблюдения върху конкретната работа на преводачите, като са използвани и анкети с

действащи преводачи, които нямат специализирано медицинско образование, но работят медицински превод за водеща агенция.

Основни приноси

Както вече беше изтъкнато, трудът „Медицинска хуманитаристика. Теми, термини, превод“ е първопроходник в много отношения и от тук нататък ще бъде базата, върху която ще стъпва развитието на медицинската хуманитаристика у нас, а и на преводознанието, когато фокусът му е медицинска терминология. С това текстът се очертава важен и полезен не само за филолози и хуманитаристи, но и за медици. Голяма е и ролята му за посочването на допирни точки между сфери от хуманитарните и природните науки, като по този начин работата онагледява ползата от това да се преодолява затварянето в собственото поле, независимо за кой сегмент от знанието говорим. Не на последно място, трудът е важен и в посока актуалната тема за предефинирането на връзките между лекари и пациенти. И най-сетне, както вече изтъкнахме, съществена е ролята му на практическо помагало по превод на медицински понятия, особено от сферата на кардиологията.

Заклучение:

Като имам предвид достойнствата на предложените трудове и новите посоки, които те отварят, високата цитируемост на текстовете на д-р Ивета Ташева, знаковото ѝ присъствие в полето на медицината, както и преподавателските ѝ качества, убедено препоръчвам да ѝ бъде присъдена академичната длъжност „доцент“ на Софийския университет.

Доц. д-р Дария Карапеткова

